

"ונשמר" — למעוטי הפקר. "וגידולו מן הארץ" — למעוטי כמחין ופטרייות שאין להם שורש בארץ ויניקתם מן האויר.

"ולקטתו כאחת" שנלקט בבת אחת — למעוטי תאנה שהבשלת התאנים אינה בבת אחת והם נלקטים מעט מעט.

"ומכניסו לקיוב" שאינו מתקלקל מהר ואפשר להכניסו למקום שישתמר לזמן ארוך — למעוטי ירק שמתקלקל מהר ואין מכניסים אותו לקיוב⁽⁶⁾.

ואילו גבי מעשר תנן: כלל אמרו במעשר: כל שהוא אוכל, ונשמר, וגידולו מן הארץ חייב במעשר. ואילו תנאי של "לקטתו כאחת" "ומכניסו לקיוב" לא תנן. הרי שעונשו של מעשר גדול מפיאה, הלכך תני בר קפרא "כלל גדול" במעשר.

רב ושמואל דאמרי תרווייהו: רישא דמתניתין דכל השוכח עיקר שבת אינו חייב אלא חטאת אחת דוקא בתניוק שנשבה לבין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים⁽⁷⁾ שמעולם לא שמע ממצות השבת. אבל מי שהכיר את ענין השבת ולכסוף שכח ממנה הרי זה כאילו יודע עיקר שבת

אלא ששכח שהיום שבת וחייב על כל שבת ושבת קרבן חטאת.

ומקשינן לרב ושמואל: תנן במתניתין: השוכח עיקר שבת ודייקנן מלישנא דהשוכח לאו, מכלל דהויא ליה ידיעה מעיקרא ואח"כ שכח, ואעפ"י כן אינו חייב אלא חטאת אחת, וקשיא לרב ושמואל?!

ומתריצין: לא! אלא מאי כל השוכח עיקר שבת? דהיתה שכוח ממנו מעולם כלומר שלא ידע מעולם עיקרה של שבת!

ודייקנן: אבל הכיר ולכסוף שכח מאי? חייב על כל שבת ושבת. אי הכי אדתני במציעתא חידוע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת. ליתני עדיפא מיניה הכיר ולכסוף שכח חייב על כל שבת ואעפ"י שלא שייך לומר בזה שהימים שבינתיים הוי ידיעה לחלק שהרי שכח לגמרי את עיקר השבת⁽⁸⁾ ואנא ידענא דכל שכן הא דיודע עיקר שבת אלא ששכח שהיום שבת שחייב על כל שבת ושבת, שהרי ימים שבינתיים הוי ידיעה לענין שכחה זו?!

ומתריצין: אכן זו היא כונת המשנה: ומאי

מדרבנן [עיינן הערה הבאה]. אבל בשבת ובשביעית עונשם גדול מן התורה. תוס' ד"ה ולבר.

6. אומר רבינו תם [בתוס' ד"ה ואילן] שמן התורה אין חיוב פאה אלא בדגן תירוש ויצהר, ובשאר הדברים הוא מדרבנן.

והא דלא תיקנו חיוב הפרשת פאה בכל הפירות וירקות כמו שחייבום במעשר, משום שאין ריוח לעניים בדבר שנלקט מעט מעט, ולא

ידוע זמן הלקיטה. ואדרבה הם מפסידיים, שבזמן הזה יכולים ללקוט במקום אחר. וכן בירק לא תיקנו, דכיון שאינו מתקיים אינו יכול ללקוט ממנו אלא מעט, ומפסיד יותר ממה שהרויח.

7. והגירות היתה בפני שלשה מישראל אלא שלא הודיעוהו מצות השבת, אבל אם נתגייר בינו לבין עצמו לא חלה הגירות. תוס' ד"ה גר.

8. הקשה המהרש"א למה לא הוכיחו התוס'